

۲۰۴۴۲۳۱

باورها و آیین‌های فرهنگی

مردم بروجرد

دکتر محمود رنجبر

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

و

مدرس مرکز علمی - کاربردی

بهبودی استان تهران

ویراستار:

علی اصغر عطاءاللهی

تهران - ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه	: رنجبر، محمود، ۱۳۲۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: باورها و آیین‌های فرهنگی مردم بروجرد/ محمود رنجبر؛ ویراستار علی اصغر عطاءاللهی.
مشخصات نشر	: تهران: آثار فکر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۰ ص.: مصور (رنگی).
شابک	: 978-600-8833-88-8
وضعیت فهرست‌ریسی	: فیبا
موضوع	: بروجرد -- آداب و رسوم و زندگی اجتماعی
موضوع	: Borojerd (Iran) -- Social life and customs
موضوع	: بروجرد -- تاریخ
موضوع	: Borojerd (Iran) -- History
شناسه افزود	: عطاءاللهی، علی اصغر، ۱۳۲۳ -، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۳۰۷۵D۴R
رده بندی دیویی	: ۹۰۹/۵۲۰۰۰۰
شماره ثبت کتاب	: ۵۷۲۰۰۰۱

باورها و آیین‌های فرهنگی مردم بروجرد

تالیف: دکتر محمود رنجبر

ویراستار: علی اصغر عطاءاللهی

حروفچین: مریم شیرعلی

انتشارات آثار فکر

چاپ اول ۱۳۹۸

تیراژ ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۳-۸۸-۸

تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۵۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

.....	سیاسگزاری	۱۷
.....	فصل اول: بروجرد در پویه‌ی تاریخ	۶۳
.....	مقدمه	۶۳
.....	جغرافیای بروجرد	۷۵
.....	آب و هوا	۷۶
.....	بارندگی	۷۶
.....	رودهای بروجرد	۷۷
.....	سراب‌ها و چشمه‌ها	۷۷
.....	گویش بروجردی	۷۹
.....	درباره‌ی گویش بروجردی	۸۴
.....	حذف آواها در گویش بروجردی	۸۶
.....	مصدرها: مقایسه	۸۷
.....	ریشه‌شناسی چند واژه	۸۷
.....	اعتقادات مردم بروجرد	۹۲
.....	مردم بروجرد	۹۳
.....	فصل دوم: همسرگزینی، ازدواج، باورها و آیین‌ها	۱۰۳
.....	همسرگزینی و ازدواج در بروجرد	۱۰۳
.....	ازدواج و تعریف آن	۱۰۴
.....	خویشاوندی	۱۰۵
.....	همسرگزینی	۱۰۶
.....	مراسم عقدکنو و ازدواج	۱۰۸
.....	نشونه‌انازو	۱۰۹
.....	مراسم عروسی	۱۱۰
.....	آیین کلاه‌داری (کلاه بر سر گذاشتن) = مقام دادن	۱۱۱
.....	رسم داماد و نو	۱۱۲
.....	پاتختی	۱۱۵
.....	داما سیلام	۱۱۶
.....	ماجرای مرد دوزنه	۱۱۷

۱۱۸		بخت‌گشایی
۱۲۰		دوران بارداری و زایمان زنان
۱۲۱		zōwâr = زانو (زن در دوره‌ی زادن)
۱۲۷		رسم (سنت کردن)، ختنه کردن
۱۲۹		ختنه‌سوران (سوری)
۱۳۰		باورهای درباره‌ی پوست سر اندام

فصل سوم: انسان، غذا و فرهنگ ۱۳۱

۱۳۴		سفره‌ی ایر
۱۳۷		غذاها و آشپزی‌های ایرانیان
۱۳۹		غذاهای بی‌بردی
۱۴۸		ناشتایی پنهان
۱۴۸		سفره‌های نذری

فصل چهارم: آب، حیات و آیین‌ها ۱۴۹

۱۴۹		انسان و آب
۱۵۲		آیین آب
۱۵۳		جایگاه ایزد آب‌ها
۱۵۴		مکان قربانی برای خدای آب‌ها
۱۵۵		انگاره‌های جانوری خدای آب
۱۵۵		آفرینش آب نزد ایرانیان
۱۶۰		آیین‌های عروسی قنات
۱۶۳		آب در باورهای مشرق زمین
۱۶۵		اوقس öwqess
۱۶۶		شاه علی کلهر سرجوی «گلیگرد»
۱۶۹		آب، حیات و باورها
۱۷۱		آب و پندارها

فصل پنجم: جشن‌ها و آیین‌ها ۱۷۷

۱۷۹		کوسه‌برنشین: k-bar-nešin
۱۸۰		نوروز، جشن آفرینش
۱۸۵		نگاهی به رویدادهای مهم درباره‌ی نوروز ایرانیان
۱۸۶		نوروز در بروجرد

۱۹۱	سفره‌ی هفت‌سین
۱۹۴	سفره‌ی هفت‌سین در بروجرده
۱۹۵	سیزده‌ی نوروز (سیزده به در)
۱۹۶	نحسی عدد سیزده (ناخجستگی عدد سیزده)
۱۹۷	سیزده‌به‌در در بروجرده
۱۹۹	چهارشنبه‌سوری، آیینی کهن
۲۰۲	وَر
۲۰۶	یلدا جشن زایش خورشید
۲۱۰	جشن عید فین

فصل ششم: مراسم سه‌گوازی و خاکسپاری ۲۱۳

۲۱۹	سه شب‌جمعه
۲۲۰	عزاشورو (شوران) عزاسوی
۲۲۱	نوعید
۲۲۲	محرم و عاشورای حسینی
۲۲۶	سقاخانه‌های بروجرده
۲۲۷	شکل سقاخانه‌های بروجرده
۲۲۸	زمان برپایی سقاخانه‌های بروجرده
۲۲۸	سقاخانه میراث خانواده
۲۲۸	برخی از کارکردهای سقاخانه
۲۳۳	خره‌گیری (گل) در عاشورای حسینی
۲۳۴	نست‌وشو
۲۳۶	شام غریبان
۲۳۸	خانه‌ی آقابزرگ، میعادگاه عاشقان حسینی

فصل هفتم: رمضان در فرهنگ مردم بروجرده ۲۴۹

۲۵۱	غذای مردم بروجرده در ماه رمضان
۲۵۱	کولوق انازو (کلوخ اندازان)
۲۵۲	رویت هلال ماه
۲۵۳	شیوه‌های بیدارشدن و بیدار کردن مردم در سحر
۲۵۵	سحری و اعمال آن
۲۵۶	زمان افطاری و افطاری
۲۵۶	دید و بازدیدهای ماه رمضان

۲۵۷	شب‌های احیا
۲۶۰	رؤیت هلال ماه
۲۶۱	عید فطر
۲۶۲	فطریه یا زکات فطر

فصل هشتم: آداب و رسوم مکان‌های عمومی ۲۶۵

۲۶۵	زورخانه، ورزش‌گاه باستانی
۲۷۱	آیین پهلوانی
۲۷۲	بنای زورخانه
۲۷۴	سرودم رنگ آن
۲۷۵	ورزش زورخانه‌ای و تم‌های آن
۲۷۶	آداب و رسوم زورخانه
۲۷۷	رسم دعاگویی در زورخانه
۲۷۸	جش گل‌ریزان
۲۷۸	علی (ع) و نواهای پهلوانی
۲۸۱	پای صحبت آقای محمد جمال یگانه، ورزشکار باستانی کار
۲۸۲	ورزشکار شیرین کار
۲۸۲	زورخانه‌های معروف بروجرد
۲۸۳	هزینه‌ی زورخانه و زمان آن
۲۸۳	نام آوران باستانی کار بروجرد
۲۸۵	مرشدها
۲۸۶	ادبیات زورخانه‌ای
۲۸۷	زورخانه و باورها
۲۸۸	دعای آخر
۲۸۸	پیدایش قهوه‌خانه و جای خانه و تأثیر اجتماعی آن
۲۸۹	آغاز جای نوشی در ایران
۲۹۰	نقش فرهنگی و هنری قهوه‌خانه‌های ایران
۲۹۱	قهوه‌خانه محفلی عمومی
۲۹۳	نقش و آثار اجتماعی قهوه‌خانه‌ها
۲۹۳	نقاشی سبک قهوه‌خانه‌ها
۲۹۴	قهوه‌خانه در ماه رمضان
۲۹۵	نقالی (سخنوری)

۲۹۶	سُراو کوشو (سهراب گُشان)
۲۹۷	قهوه‌خانه‌ها و مرشدهای بروجردی
۲۹۹	برنامه‌ی روزانه‌ی قهوه‌خانه‌ها
۲۹۹	حمام و نقش اجتماعی آن در فرهنگ ایرانی
۳۰۲	حمام زنانه (مصاحبه با خانم صدّوده) «عطاءالهی»
۳۰۴	حمام‌ها و نقش اجتماعی سیاسی آن در فرهنگ ایرانی
۳۱۰	حمام‌های قدیمی و معروف بروجرد
۳۱۰	مسجد کانون عبادی سیاسی
۳۱۳	فصل نهم: ترانه، مَثَل‌ها «مَثَل‌ها» و ضرب‌المثل‌ها (باورها و پندارها)
۳۱۳	ترانه و ترانه‌سرایی در ایران
۳۱۸	مَثَل، پل پیوند با آفرینش
۳۲۱	قصه‌ی باباخارکن و اجلی مشک‌نما
۳۲۳	قصه‌ی دست‌وپانمندی
۳۲۶	(واسونک به روایت بروجردی‌ها)
۳۲۶	لالایی‌ها
۳۳۱	ضرب‌المثل‌ها
۳۳۵	باورها و پندارها
۳۳۷	دیوها
۳۳۸	غول بیابانی
۳۳۹	لولو
۳۳۹	مَدزما (مردآزما) madezmâ
۳۴۰	سَرَقَسَقُونی sarqasquni
۳۴۰	دوآل یا
۳۴۱	فأل
۳۴۲	استخاره
۳۴۳	پشگه
۳۴۳	نان
۳۴۴	کلاغ
۳۴۴	گربه
۳۴۴	آلت گرگ
۳۴۵	خارش

۳۴۵ جازو

۳۴۵ ته‌دیگ

۳۴۵ خواب

۳۴۵ مهره‌ی مار

۳۴۶ درخت

۳۴۶ انار

۳۴۶ طلسم و ادعیه

۳۴۸ کتاب‌شناسی

www.ketab.ir